

Večernik

Leto I. (VIII.), števil. 171

Maribor, petek, 25. novembra 1927

»JUTRA«

Večerja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Rečen pri poštnem št. 200 v Ljubljani št. 11.409
Vetja mesečno, prejemni v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasni po tarifni
Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Zloglasna Glavnjača pred narodno skupščino

SREDNJEVEŠKE TORTURE V BEOGRAJSKIH POLICIJSKIH ZAPORIH SEJA VSLED SILNEGA HRUPA PREKINJENA.

BEOGRAD, 25. novembra. Današnja plenarna seja narodne skupščine je bila zopet pozorišče divjih prizorov, pravi odsev politike, ki jo vodi notranje ministristvo od ustanovitve države.

Pred prehodom na dnevni red je stavila namreč kmečka-demokratska koalicija sedeči nujni predlog:

»Glede na vedno češče in obupnejše kljice na pomoč policijskih kaznjencev iz glasovitih policijskih zaporov v beograjski Glavnjači, dalje z ozirom na neprestane intervencije rodbinskih članov v Glavnjači zaprtih pri posameznih poslanskih klubih, kakor tudi končno glede na številne proteste javnosti; naj izvoli narodna skupščina iz svoje srede petčlanski parlamentarni preiskovalni odbor, ki naj preišče delovanje odgovornih policijskih organov in potem poroča o tem narodni skupščini.«

Nujnost predloga je utemeljeval radićevski poslanec, Črnogorec dr. Sekula Drljević, ki je v svojem govoru opisoval strahotne torture, ki so jim izpostavljeni v glasoviti Glavnjači tamošnji policijski jetniki in spominjajo na srednjeveško inkvizicijo. Govor posl. Drljevića je napravil silen utis na vso zbornico. Le nekateri radikali so skušali izbrisati globoki utis z raznimi ironičnimi medkljicami. Takoj nato je prišlo med Drljevićem in radikalnim poslancem Škaričevićem iz Črnogore do prepira, tekoma katerega je prvi očital zadnjemu, da se istotako poslužuje terorističnih metod. V tem hipu se je razdelila skupščina v dva tabora. Hrup je postal od trenutka do trenutka večji. Predsednik je zamen zvonil z vsemi zvonci in je bil končno prisiljen, da je prekinil sejo. Trenutno še ni znano, ali se bo seja skupščine sploh še mogla nadaljevati ali ne.

Mussolinijev nov udarec proti Jugoslaviji

BEOGRAJSKI LISTI O DRUGI ITALIJSKO-ALBANSKI ZVEZNI IN DEFENZIVNI POGODBI.

BEOGRAD, 25. nov. Italija je presenetila našo državo z novo gesto. Kot nekaj odgovor na francosko-jugoslovansko pogodbo, ki je silno vznemirila tako oficijelne italijanske kroge kakor sploh italijansko javnost, je namreč Mussolini razširil dosedanje albansko-italijansko pogodbo in podpisal dne 22. t. m. zvezno in defenzivno pogodbo z Albanijo, katere ost je seveda v prvi vrsti naperjena proti naši državi, na drugi strani pa je Albanija še bolj kakor do sedaj izročena italijanski eksploataciji in političnemu vplivu Rima.

Zvezna pogodba med Albanijo in Italijo, ki sta jo podpisala albanski zunanji minister Ilias beg Vrioni in italijanski poslanik v Tirani Ugo Solta, vsebuje sedem točk, v katerih si obe državi za dobo 20 let jamčita medsebojno vojaško pomoč v slučaju, da bi bila katera izmed obeh držav napadena od katere tretje države. Tudi premirja ali miru ne sme skleniti nobena pogodbeni stranka brez privolenja druge stranke. Za slučaj vojne prevzame poveljstvo nad albanskimi četami vrhovni poveljnik albanske armade, v Italiji pa genera-

lissimus italijanske armade.

Današnji tržaški »Piccolo« objavlja članek tajnika novinarsko-fašističnega sindikata, Amicuccija, ki zatrjuje, da je bila nova italijansko-albanska zvezna in defenzivna pogodba sklenjena v interesu Albanije in v zaščito Albanije. Pogodba da je važna zaščita evropskega miru(!). Mussolini je sedaj napravil konec večnim francosko-jugoslovanskim spletkam na Balkanu. Ta pogodba je pač najboljši odgovor na jugoslovansko-francosko pogodbo.

BEOGRAD, 25. nov. Vsi beograjski listi naglašajo, da je italijansko-albanska zvezna in defenzivna pogodba logična posledica pogodbe, sklenjene med obema državama v Tirani. Pravi značaj zveze pa fašistična diplomacija skrbno prikriva, ker albanska armada v vprašanju varstva italijanskih mej pač ne more igrati nobene vloge. Sicer pa je prave name- ne te pogodbe lahko spoznati. Druga tiranska pogodba, o kateri Jugoslavija ni bila obveščena, tvori najboljši dokaz najnovejšega poraza jugoslovanske zunanje politike in diplomacije.

Pred rekonstrukcijo vlade?

BEOGRAD, 25. novembra. V političnih krogih se je zopet pojavilo vprašanje rekonstrukcije sedanega kabineta. Kakor se zatrjuje, je prišla vladna koalicija vsled pritiska demokratov v težavah položaj, ki ogroža celo sprejem proračuna. Ministrski predsednik je baje sam naklonjen rekonstrukciji svojega kabineta in sicer na ta način, da bi razen dr. Marinkovića izstopil iz vlade vsi dosedanj demokratski ministri, ki bi jih nadomestili sami pristaši Davidovićeve politične smeri.

Peta zmaga Alješina

V nadaljevanju prekinjene 32. partije je Capablanca končno podlegel. Imel je črne in je bil na silno trdosladnem botu v 63.

potezi prisiljen, da je kapituliral. Aljehin je izvojeval s tem že svojo peto zmago. Stanje je sedaj sledeče Aljehin 5, Capablanca 3 dobljene partije, 24 iger pa je končalo remis. Ker odloči boj za svetovno mojstrstvo 6 dobljenih partij, potrebuje torej Aljehin samo še eno zmago, nakar bo proglašen za svetovnega šahovskega prvaka.

LJUBLJANA, 25. novembra. Devize: Berlin 1358,5, Curik 1095,5, Dunaj 801,25, London 277, Newyork 56,74, Praga 168,35 Pariz 224. — Efekti: Celjska 164, Ljubljanska kreditna 130, Prva hrvatska 890, Kreditni zavod 160, Vevče 133, Ruše 280 —295, Kranjska industrijska 370, Stavbna družba 56, Šešir 104, Strojne tovarne 60 —70.

Izvolitev predsedstva Trgovske zbornice v Ljubljani

LJUBLJANA, 25. nov. Novo izvoljena Zbornica za trgovino, obrt in industrijo je imela danes dopoldne svojo prvo sejo. Svetnik Josip Rebek je hotel uvodoma prečitati resolucijo, ki naglašja, da je bila volitev nezakonita, toda pristaši SLS govornika sploh niso pripustili k besedi.

Sledila je volitev predsedstva. Za predsednika je bil izvoljen z 39 glasovi Ivan Jelačin mlajši, za podpredsednike pa gospodje: Leopold Bruderman (27) kot predsednik trgovske sekcije, Ivan Ogrin (32) kot predsednik obrtniške in Dragotin Hribar (32) kot predsednik industrijske sekcije. Nato je sprejela zbornica resolucijo, ki protestira proti nameravani redukciji ljubljanske univerze. Prihodnja seja se bo vršila začetkom decembra.

Učiteljska napredovanja v mariborski oblasti

Z odlokom prosvetnega ministristva so naslednji učitelji mariborske oblasti napredovali v višjo stopnjo položajne plače:

V 3. grupo II. kategorije: Franjo Roš na moški osnovni šoli v Celju; Ernest Jeran na Ljubečni; Franjo Šega na Gomilskem; Vinko Živko v Sl. Bistrici; Drago Črno v Jarenini; Štefan Blažič v St. Jurju ob Pesnici; Joško Trobej na meščanski šoli v Slovenjgradcu; Franjo Čiček v Slivnici; Makso Pivc v Žalcu; Janko Pogračnik na meščanski šoli v Vojniku; Vlado Klemenčič v Veliki Nedelji; Ernest Vranc v Studencih; Vincenc Jenko v Negovi; Franjo Razpotnik v Grižah; Fortunat Turk v Ormožu; Dragotin Hasl v Ptujju; Milan Megla v St. Lenartu; Rado Resman v Stogovcih; Franjo Seručar v St. Jurju; Franc Weit v Velikih Dolencih; Slavko Komac na meščanski šoli v Ptujju; Zora Kuhar pri Sv. Duhu; Marija Seručar v Stranica; Josipina Nagelschmid-Herbst v Hajdini; Jožica Budinek v Mariboru na I. ženski osnovni šoli; Ivana Dolenc v St. Ilju; Franja Predan-Mihelič v Sv. Andražu; Terezija Kočer-Bratina v Cankovi; Jožica Petelin v Sv. Barbari v Sl. gor.; Marija Jugovič v Velenju; Julija Mlakar v Beltincih; Angela Rott v Konjicah; Alga Rakoša v Lajtersbergu-Krčevini; Vida Rudolf v Konjicah; Berta Plevčak v Dobrni; Franc Bevc v Šmarju.

V 4. grupo II. kategorije: Dragotin Žolger v Stogovcih; Slavko Jelenc v Štoreh; Josip Novak v Ormožu; Drago Dominik v Prevaljah; Branimir Čeh v Studencih; Janko Moder v Šmartnu pri Slovenjgradcu; Alojzij Jenko pri Sv. Križu pri Ljutomeru; Ivan Cvetko pri St. Rupertu; Izidor Horvat v Hotizi; Oskar Bregant v Novi cerkvi; Karel Štokelj v St. Lenartu pri Vel. Nedelji; Oton Brelih v Bogojini; Viljem Kunst v Ormožu; Franjo Petrač v Primožu; Drago Korošak v Sv. Jurju ob Ščavnici; Alfonz Kopriva v Marenbergu; Oskar Hudeles v Kapli; Marija Kaučič v Gomlici; Maska Povh v Sv. Kunigundi; Justina Freč-Sotošek v Koprivnici; Karolina Vuk v Sv. Lovrencu na Dr. polju; Nada Jenčič v Mali Nedelji; Elza Ribarič pri Sv. Andražu; Ana Stergar v Gornji Radgoni; Cirila Korošak v Markovcih; Marija Rogge v Slovenjgradcu; Mihaela Rožič v Dob-

ju; Hilda Nedeljko v Turnišču; Valerija Kamenšek v Sv. Bolfenku; Ljudmila Dolenc v Fokovcih; Marija Kos v Velikih Dolencih; Angela Gradišar pri Mariji Snežni; Otilija Zidar pri Sv. Antonu; Marija Ogrizek v St. Vidu pri Planini; Pavla Zobovnik v St. Pavlu pri Preboldu; Zora Dolar v St. Jakobu v Slov. gor.; Anica Kotnik v Sv. Marjeti; Marija Bergles pri Sv. Ani v Slov. gor.; Ana Kos-Vimplovšek v Zibiki; Jožica Karničnik na Stari cesti; Asta Šinigoj v Gor. Lakošu; Viktorija Poberaj-Vuga v Šmartnem ob Dreti; Alojzija Janičič-Lovrec v Cirkovcih; Marta Elsnik v Pucovcih.

V MURSKI SOBOTI OKROŽNO. V GORNJI LENDAVI PA OKRAJNO SODIŠČE.

Zakonodajni odbor je včeraj na svoji seji sklenil, da se ustanovi v Gornji Lendavi novo okrajno sodišče, ki bo obsegalo del sedanega mursk-sobotskega sodnega okraja. Za Prekmurje in del Slovenskih goric se pa ustnovi v Murski Soboti novo okrajno sodišče s področjem okrajnih sodišč Gornja in Dolnja Lendava, Gornja Radgona, Ljutomer, Murska Sobotna in Ormož. —

Vinogradstvo v mariborski oblasti

Je tekom zadnjih let na zelo slabih nogah. Že precej časa ni bilo letine, ki bi zadovoljevala kvantitativno in kvalitativno. Letos je kvaliteta izvrstna, a vina je le malo. Izvoza skoraj ni. Uvozna carina na vino v sosednih državah je previsoka, vsled česar naše vino ne more nikamor.

Pospeševanje vinogradarstva v naši oblasti s strani države ni bilo na višku. Predvsem so tu v ta namen državne trtnice, združene z drevesnico, v Pekrah, v Kapeli, v Vukanovcu, v Dramljah in Ptujju. Obrat v teh ustanovah je letos normalen, pridelalo se je lepo število trtnih cepeljenk, korenjakov in ključev.

Pri nasadih v Pekrah in Kapeli sta bili letos na novo postavljeni moderno zgrajeni silnici, ki bosta zadostovali za siljenje več 100tisoč ameriških cepeljenk, kar pomeni velik prihranek predvsem na ameriški podlagi in velik napredek za naše vinogradništvo. Potom siljenja, se bodo dali uspehi cepljenja podvojiti. Ministrstvo za kmetijstvo je dalo za zgraditev obeh silnic 175.676,50 Din. Ker so stroški za napravo silnic bili manjši, so se s preostalim denarjem izvršila popravila na poslopih.

Prenos vseh teh naprav v last oblastne samouprave se bo izvršil s 1. aprilom 1927. Oblastna skupščina sama je pa tudi v svoj proračun vnesla znatne zneske za pospeševanje vinogradništva, predvsem za prirejanje učnih tečajev, prireditve vinskih razstav ter sejmov v inozemstvu, za podpore za racionalno urejene vzorne vinograde, za pobiranje boleznih in škodljivcev na grozdju itd.

Podpirati bo treba v večji meri tudi razne vinarske zadruge, ki razpečavajo vinski pridelek svojih članov.

Nujno potreben pa je novi vinski zakon za vso državo. Sedaj, ko prehajajo polagoma posamezne agende pospeševanja kmetijstva od državne uprave na oblastne samouprave, je čas za donešnje in aktiviranje takega zakona, ki mora seveda biti zgrajen na modernih načelih. Točno izvajanje takega zakona bo nedvomno dvignilo rentabilnost našega vinogradništva.

Naša severna meja in Maribor

NALOGA MARIBORA KOT OBMEJNE GA CENTRA. — NARODNI, KULTURNI IN DRŽAVNI INTERESI. — NAJSIGURNEJŠA OBRAMBA. — ZANIMANJE ZA OBMEJNE KRAJE NEKDAJ. — MOST DO ADRIJE. — KONEC ŽILAVI BORBI.

Poleg raznih nalog, ki jih ima naš Maribor kot gospodarsko, kulturno in upravno središče ob naši severni državni meji, je tudi njegova dolžnost, da posveča še posebno pažnjo in skrb dogodkom in njih razvoju na vsej obmejni črti, tam od Solčave v Savinjskih planinah, pa tje do Legrada v medjimurski nižini. Ob utrjeni, narodno in državno zavedni ter gospodarsko jaki državni meji se bo Maribor lahko razvijal v miru ter ga čaka še velika bodočnost, o kateri smo sanjali takoj po prevratu, na katero pa smo zadnja leta med drugimi najnejšimi brigami skoro že docela pozabili. Ako pa propada naša meja gospodarsko in kulturno ter se pogreza v narodno mlačnost in državno indiferentnost, propada ž njo vred tudi naš Maribor in tako postane lahko oba s časoma plen — tuja.

Dolžnost Maribora, da posveča prav posebno pažnjo naši severni državni meji in njenim dogodkom temelji na dveh glavnih principih. Na principu samoohranitve in samoobrambe ter na principu, da je jugoslovansko državno obmejno mesto, ki mora skrbeti ne samo za narodne, ampak tudi za državne interese ne samo v ožjem svojem področju, ampak za vse svoje zaledje; seveda pride tu v poštev v prvi vrsti naša državna meja kot najvažnejša točka.

In upravni, gospodarsko in kulturni center naše severne meje je ravno Maribor, ki ima zato tudi posebne obveznosti do naše državne meje, kakršnih nimajo druga mesta v zaledju. Najsigurnejša obramba za vsako mejo je v prvi vrsti gospodarsko močno, kulturno visoko stojajoče in nacionalno zavedno obmejno prebivalstvo, ki je prežeto ljubavi do svoje ožje domovine in države, kateri pripada. Tako je povsod in tudi naša severna meja prav gotovo ne bo delala izjeme.

Toda, kaj smo že storili in kaj storimo danes v tem oziru? Do prevrata je vladalo v naši javnosti veliko zanimanje za tedanje severne narodno ogrožene naše obmejne kraje, ki so postali po veliki večini tudi po prevratu meja naše države. Nemci so gradili takrat svoj znani most do Adrije in so zato ravno na te kraje pritiskali z naravnost ogromnimi denarnimi žrtvami, gospodarsko premočjo in z vsem upravnim aparatom. Njihova napadalna društva, kakor Schulverein, Südmark i. dr. so osredotočila svoje delovanje ravno v teh krajih, kjer so si v kratkem času ustvarila močno pozicijo z ustanovitvijo cele vrste šol, naseljeva-

njem obrtnikov, nakupovanjem slovenskih kmetij in s kolonizacijo nemško-protestantovskega življa. Tako se je narodnostna meja pomikala od leta do leta vedno bolj proti jugu. In če bi se ta proces razvijal v enakem tempu še nekaj desetletij, pa bi se dalo izračunati precej natančno čas, ko bi se pomaknila naša severna narodna meja vsaj tja do Celja, če že ne do Save. Ta proces bi bila pospešila manjša gospodarska in kulturna središča naših mestec in trgov v zaledju, ki so tvorili že takrat močno stebrovje nemškemu mostu do Adrije. Le pomislimo na razmere, ki so takrat vladale v Ptuj, Rogatcu, Slov. Bistrici, Poljčanah, Konjicah, Vitanju, Slovenjgradcu, Guštanju, Prevaljah, Velenju in v Celju samem, da ne navajamo drugih manjših postojank.

Mi kot maloštevilni in gospodarsko šibek narod smo bili v tem neenakem boju kakor pritlikavec proti velikanu. Omejevali smo se le na obrambo, v kolikor so nam pripuščala skromna gmotna sredstva. Pa še ta pičila sredstva smo morali deliti na dve fronti: na južno in na severno. Moralno nismo imeli nikjer zaslombe, še manj pa zaščite. Le zavest v nas samih, da se ne umakemo brez boja za svojo pravičnino in sveto stvar, nas je bodrila, da smo vztrajali v tem neenakem boju in doprinašali razmeroma velike žrtve, ki niso bile zaman. Dasi se ta doba označuje često kot doba bojev za slovenske napise in pečate, vendar je zelo mnogo pripomogla k prebuditvi narodne zavesti v širokih plasteh našega naroda. Ravno narodna zavednost in probujenost našega ljudstva in njegova globoko ukoreninjena ljubezen do lastne grude je še kolikor toliko zadrževala prodiranje tuja. To je bilo pa le samo oviranje in zadrževanje, pa nič več. Zakaj prepričati njegove namene, za to smo bili premajhni, preslabi. In zato bi bil koncem koncev zmagal s svojim gospodarskim in upravnim aparatom tujec prej ali slej.

Pa je prišla svetovna vojna in za njo prevrat, ki je rešil precejšen del naše severne narodnostne meje nam v prilog. Zakaj severna meja naši nacionalni državi se je potegnila kolikor toliko v glavnem po naši narodnostni ali jezikovni meji.

S tem je bil ta dolgi in skrajno žilavi boj na obeh straneh zaključen. Zaključil ga je nepričakovan slučaj svetovne vojne in njen konec.

mesecu, ki so pokazali za začetek še primeren uspeh in s kojimi večeri hoče nadaljevati čez letošnjo zimo.

Proč od strankarske nestrpnosti, ki se polasča v zadnjem času žalibog tudi naših družabnih plasti, nudijo ti večeri razven naravnih dobrin družabnosti tudi duševno hrano s kratkimi predavanji, recitati, godbo in petjem, kjer se naj spoznava članstvo medseboj v neprisiljeni zabavi, pogloblja odkritosrčni demokratizem in prijateljstvo, bistri um in goji napredna ideja.

Da se to doseže, pa nas morajo podpirati vsi krogi brez razlike sloja in spola s svojim obiskom in sodelovanjem, saj imamo v naših vrstah odlične predavatelje, glasbenike in pevce.

Za svoj in državni praznik, dne 1. dec. pa nam pripravljajo poseben užitek s svojo akademijo, ki naj pokaže uspehe vsestranske vzgoje telesa in duha. Pri tej akademiji bodo sodelovali vsi oddelki mariborskega Sokola, ki so nastopili pred kratkim o priliki 20letnice mariborskega Sokola na jubilejni akademiji. Kdor je čital kritiko in ima še kaj smisla za napredek našega naroda, ne bo zamudil priložnosti, uživati vse to na lastne oči.

Opozorjamo še posebej, da sodeluje pri tej akademiji v odlični meri naš svetovni šampion br. Leo Štukelj.

Miklavžovo je dan naših malčkov in ne pozabite osrečiti teh nedolžnih dušic in nadejnih src s primernimi darovi.

Prihodnji družabni večer pa bo 7. dec., ko obišče sv. Miklavž tudi članstvo, prijateljice in prijatelje.

Zavedajmo se vsi, da brez žrtev ni uspeha!

Mariborski in dnevni drobiž

Neodvisna obrtniška lista.

K naši včerajšnji notici pod tem naslovom doznajamo, da je nosilec liste obrtnikov g. Štefan Dolček, krojač in trgovec, ne pa g. Anton Krajar, čevljarški mojster. —

Razpust občinskega odbora v Krčevini.

Župan občine Krčevina pri Mariboru g. Gregor Škof je radi svoje visoke starosti prosil za razrešitev županskih poslov. Veliki župan mariborske oblasti je tej prošnji ugodil ter razpustil tudi ves občinski odbor, češ, da ni pri svoji sedanjosti sestavi sposoben za vodstvo občinske uprave. Za gerenta je veliki župan imenoval Alojzija Pecklarja, posestnika in kovaškega mojstra v Krčevini, za člane gerentskega sosveta pa Josipa Princla, pos. v Krčevini, Josipa Gselmana, oskrbnika v Krčevini, Josipa Kolariča, Miloša Gnusa in Andreja Majhna, vsi posestniki v Krčevini ter Emerika Wögererja, tovarnarja v Krčevini in Alojzija Lešnika, gostilničarja v Krčevini. —

Avtobus-promet v Studence.

»Al' njega ni... od nikoder ni!« si lahko prepevajo Studenčani, ki že ves mesec zaman pričakujejo mariborskega »zelence«. Obljubilo se je, da bo 15. novembra že rodni promet, a najbrž še niti 1. decembra Studenčani ne bodo mogli poždraviti Saurerja mariborske mestne občine, ki je šele v zadnji seji odobrila sklep, da se nakupijo 3 novi avtomobili. Najbrž bodo šele izmed teh Studenčanom milostno dali katerega na razpolago, mogoče še le — drugo leto. Pa Studenčani se tolažijo: »Geduld bringt Rosen...« in raztrgane — čevlje. Prosimo: pospešite nakup novih »zelencev«! — Studenčani. —

Tihotapec sladkorja — spreten gljuf.

Pred dnevi je prišel v neko braniarjijo v Studencih neki možakar v kmetijski obleki in je zaupno vprašal lastnico, ali bi hotela kupiti sladkor po 10 Din kg. Govoril je tako prepričevalno, da so mu vsi verjeli, posebno, ker ne izgleda niti najmanj sumljivo. Prosil je za nahrbtnik, ki ga pa ni hotel vzeti, češ da je premazan. Dali so mu nato lepo nakupovalno torbico, ker je obljubil, da prinese 10 kg sladkorja ki ga ima baje v mestu. Denarja naprej ni zahteval, pač pa je prosil za »južino«: pol litra vina, klobaso in kruh, kar mu je branjevka v dobri veri nudila misleč, da napravi lep dobiček s sladkorjem. Možakarja že čakajo 4 dni, a ga od nikoder ni. Ker bo prebrisani tiček gotovo tudi drugod skušal uveljaviti svojo spretnost, zato opozorjamo stranke, da mu ne nasedejo! Čimprej v lekujno ž njim!

Prireditve mariborskega Pomladka Rdečega križa

se bo vršila letos v gledališču na praznik Ujedinjenja ob 3. popoldne. Sodelovale bodo osnovne, meščanske in srednje šole. Na vsoporedu je poleg glasbenih točk, deklamacij in nastopov s plesji tudi prazniku primerna igra v 3 kratkih dejanjih, ki se bo proizvajala prvič ter bo brezdvomno vsakogar veselo iznenadila. Čisti dobiček prireditve je namenjen bojičnici za revno šolsko deco. Stariši in ljubitelji mladine, poplačajte trud vaših malih in napolnite gledališče do zadnjega kotička! Cene dramske. —

Siromakinia zadela 50.000 dinarjev.

Na zvečanju državne razredne loterije v sredo je zadela št. 9149 dobiček 200.000 Din. Četrtno te srečke je imela neka siromašna ženska v Osijeku, ki je živila skrajno bedno iz dneva v dan. Dobitek 50.000 Din ji bo sedaj nekoliko olajšal položaj. —

Miklavž v kinu!

Starši, s čim boste najbolj razveselili svoje malčke za Miklavža? Ako jih boste peljali v Grajski kino, kjer priredi Zveza kulturnih društev v Mariboru sporazumno s vodstvom kina dne 2., 3. in 4. decembra Miklavževe predstave za vso mariborsko in okoliško mladino in za odrasle, ki se hočejo veseliti z otroci in se v njih družbi pomladiti. K vsaki predstavi pride tudi sv. Miklavž in bo obdaril vsakega učenca in dijaka, ki bo pri predstavi. Predvajali bomo lepo pravljico »Rdeča kapica« in še kaj veselega. Cene kakor običajno 3 Din in 5 Din za lože. — Oglejte si slike v omariči nred Götzm.

Odstranitelji napisa »Marburger Zeitung« izpuščenl.

Predpoldan so bili na sodišču v Mariboru zaslišani trije aretiranci, ki so osumljeni soudeležbe pri odstranjevanju napisa »Marburger Zeitung«. Po zaslišanju so bili vsi trije izpuščeni na svobodo. —

Promenadni koncert vojaške godbe se bo vršil v nedeljo, dne 27. tm. ob enajstih dopoldan pred Unionsko dvorano (Götz) ob priliki otvoritve razstave osnutkov za spomenik kralja Petra I. Velikega osvoboditelja v Mariboru, združene s grafično razstavo domačih umetnikov. Razstava ostane odprta do vstevše nedelje 4. decembra dnevno od desetih dopoldne do treh popoldne.

Nevaren vlomilec pod ključem.

Davi je bil odgonskim potom priveden iz Avstrije 20letni delamrznik Alojz Buč iz Št. Ilja pod Turjakom pri Slovenjgradcu, ki ima na vesti številne vlome in tatvine. Pred meseci je v strahu pred kaznijo pobegnil v Avstrijo, kjer se je delj časa zadrževal na Dunaju pri sestri, nato pa se peš namenil nazaj v Jugoslavijo. Med potjo je na Semmeringu delal pri nekem čevljarju in bil kasneje radi potepuštva aretiran v Weitzu. Sedaj se bo moral za vsa izvršena zločina zagovarjati pred sodiščem, ki bo mlademu klativitezu odmerilo primerno kazen. Zasluduje ga deželno sodišče v Ljubljani radi hudodelstva tatvine, žandarmerijska stanica Podporežen radi vloma pri Mariji Sturm v Potoku, žand. stanica Braslovče, radi vloma pri Josipu Glavniku v Podvrhu, okrajno sodišče na Vranskem in okrajno sodišče v Mariboru pa tudi radi vlovov in tatvin. —

Šolski pouk o turizmu.

Odsek za turizmo v ministrstvu trgovine je predložil svoječasno ministrstvu prosvete vlogo, naj se v šolah vse države ob priliki zletov ali sicer vršijo predavanja o tujskem prometu in o obnašanju napram gostom. Ministrstvo prosvete je ta predlog sprejelo in že dalo potrebna navodila vsem ravnateljem srednjih šol. Podobna predavanja nameravajo uvesti tudi v ljudske šole. —

Vsaj ponoči nad dajte mir!

Ponovno smo prejeli pritožbe uradniške familije iz Gosposke ulice št. 13, kjer počenja neki gospod natakar W. prišedši sredi noči domov tak spektakel, da se upravičeno zgražajo sosednje stranke, ki smatrajo, da je noč za človekov počitek. Glasni prepiri in družinska razgrajanja ob dvanajstih, enih ali dveh ponoči so na dnevnem redu v stanovanju in celo na hodniku gospoda W. Za neznosno zadevo se je zanimala že policija, ki pa je g. W. žal ne respektira, tako, da morajo sosednje stranke tem potom prositi za odpuščanje. —

Kap ga je zadela pri delu.

Davi je v pivovarni Union v Mariboru zaposlenega Josipa Šlegla zadela pri delu srčna kap. Zgrudil se je na tla in obležal na mestu mrtev. Josip Šlegel je bil v pivovarni zaposlen nepretrogoma 30 let. Po zdravniškem pregledu so truplo prepeljali v mrtvašnico na Pobreškem pokopališču. —

Nezgodna na stopnicah.

France Robnik, 13letni učenec meščanske šole, si je včeraj na večer zlomil levo roko, ko mu je spodrsnilo na hišnih stopnicah. Ponesrečenega učenca so odpeljali v bolnico. —

Nesreča pri delu.

V Zgornjih Hočah je včeraj stroj za rezanje rezanice 16letnemu uslužbencu nekega posestnika Vinku Čuriču odrezal 4 prste desne roke. —

Razgrajaci.

Sinoči je policija na Aleksandrovi cesti aretirala razgrajaca V. K. in J. N., ki sta vinjena nadlegovala nekega uradnika. K. ga je sunil tako neprevidno, da je napadeni odletel v izložno okno tvrdke Ihl in Kihar ter ga razbil. Razgrajaca sta bila aretirana ter kaznovana: prvi na štiri dni, drugi pa na dva dni policijskega zapore.

Obrtniki koroškega predmestja!

V soboto, dne 26. novembra, ob 8. zvečer, se bo vršil v gostilni Woch na Koroški cesti sestanek obrtnikov koroškega predmestja. K obilni udeležbi vabi volilni odbor obrtnikov. —

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Sobota, 26. novembra ob 20. uri »Eva«, ab. C. Kuponi.

Nedelja, 27. novembra ob 15. uri »Čardaška kneginja«. Znižane cene. — Ob 20. uri »Rokovnjači«. Premijera.

Ponedeljek, 28. novembra. Gostovanje v Ptuj. (»Čardaška kneginja«).

Torek, 29. novembra ob 20. uri »Bajade, ra«, ab. D. Kuponi.

Sreda, 30. novembra ob 20. uri »Igra s smrtjo«, ab. A. Kuponi.

Gostovanje mariborskega gledališča v Ptuj. V ponedeljek 28. nov. se vprizori priljubljena Kalmanova opereta »Čardaška kneginja«. Od uspeha te predstave bodo odvisna eventualna gostovanja mariborskega gledališča v Ptuj.

Družabnost v Ptuj

Nepobitno dejstvo je, da se pogrezajo ravno naši slovenski krogi brez razlike slojev bolj in bolj v malomeščansko naziranje in čustvovanje, ter je popolnoma propadla nekda v našem mestu cvetoča družabnost. Vedno češče se oglašajo razni kritikastri, ki ogledajo vsakega in vse do kosti, kar je v zvezi z narodno probudo ali povzdigom družabnosti, sami pa stoje ob strani prekrizanih rok, češ, to ni za nas.

Tem večje priznanje gre našemu Sokolu, ki je gotovo naše najagilnejše društvo in je prevzel požrtovalno nalogo, da skuša zopet oživiti družabnost, vsled česar je uvedel že v pretekli sezoni družabne večere, po možnosti vsako prvo soboto v

Temna bodočnost za moške

ČEZ 60 LET BO ŽE VEČ MOŠKIH KAKOR ŽENSK NA SVETU.

Znano je dejstvo, ugotovljeno tudi že po statistikah vseh evropskih držav, da je dandanes na svetu mnogo več žensk kakor moških. To razmerje seveda nikakor ni ugodno za ženske, posebno ne v Evropi in v Ameriki, kjer vlada sistem enoženstva. Kajti, čeprav bi se vsi moški odločili, da se poročijo, bi kljub temu ostalo veliko število deklet, ki bi kljub najboljši volji in recimo tudi kljub najboljšim telesnim in duševnim sposobnostim ne mogle najti moža. Morda je ravno zato danes tako razvit med ženskami šport, ki se imenuje lov za možem. Mi običajno ženske vsled tega obsojamo, toda statistika jim daje popolnoma prav. Samo v Jugoslaviji je po zadnjem ljudskem štetju nad 230.000 žensk več kakor moških.

Toda, ali bo vedno tako? Angleški zdravnik dr. Craw, docent na univerzi v Edinburgu, je objavil te dni članek, v katerem proroči ženskam na podlagi znanstvenih podatkov, divno bodočnost, moškimi pa položaj, v kakršnem so dandanes ženske.

Dr. Craw pravi, da se bo že čez 60 let pojavilo močno pomanjkanje žensk. On piše: »Mnogi mislijo, da je število moških in ženskih porodov približno enako. Toda, res je nasprotno. Rodi se veliko več moških kakor ženskih otrok. Današnje približno ravnotežje med obema spoloma je posledica večje umrljivosti pri otrocih moškega spola.

Pred nekaj leti so razni časopisi opozarjali na izredno veliko število žensk, ki žive brez mož do smrti. vojna je bila ravnokar končana in zbirali so ravno število žrtv svetovnega klanja. Tedaj se je resno razpravljalo celo o morebitni potrebi uvedbe mnogoženstva oziroma zakona, da bi se na ta način nadomestilo nerazmerno večje število žensk. Samo

v Angliji je bilo namreč nad dva milijona žensk obsojenih, da ostanejo brez mož, in to samo zato, ker so možje padli v vojni.

K sreči se je pozneje ravnotežje med obema spoloma zopet več ali manj izgladilo, sedaj pa je vedno več moških kakor ženskih rojstev. Ako je trditev dr. Crawa resnična, potem se res že čez 60 let lahko zgodi, da bodo naši vnuki razpravljali o mnogomoštvu, ne pa o mnogoženstvu. In tedaj postane mnogomoštvo socialna institucija za vse kraje, kakor je to sedaj samo pri nekaterih plemenih.

Dvoje vrst mnogomoštva obstoja dandanes na svetu. Pri neki indijski sekti moške iste žene nimajo medsebojno nobenih rodbinskih zvez. V Tibetu pa postane nasprotno »mlada« istočasno žena vseh bratov v eni rodbini. Razen tega obstoja mnogoženstvo v gotovih pokrajinah Kašmirja in Himalaje, na Novi Zelandiji ter v nekaterih pokrajinah Afrike. Splošno se smatra to kot pojav lokalnih razmer — siromaštvo, ubijanje ženskih novorojenčkov — dočim nekateri trdijo, da je to stadijum, skozi katerega mora ljudska civilizacija.

Vojna in dejstvo, da so bili moški v preteklosti v vsakdanjem življenju mnogo bolj izpostavljeni smrtnim nevarnostim nego ženske, to je dosedaj še nekako vzdrževalo ravnotežje med obema spoloma. Odkar pa ženske zavzema skoraj vsa polja moškega rodu, pa preti nevarnost, da se to ravnotežje zruši.

In ker je po zatrjevanju dr. Crawa vedno več moških novorojenčkov kakor ženskih in so ljudje izmislili tudi otroško higijeno, je čisto verjetno, da nastopijo za moške čez 60 let res še slabši časi, kakor so sedaj.

Misteriozni aretiranec „X“ v Parizu

O aferi Blumenstein v Parizu pišejo danes novine po vsem svetu. Naravno, saj gre za družbo izključno boljših ljudi, ki so ponarejali na debelo vrednostne papirje in napravili evropskemu gospodarstvu malo več škode, kakor oni naš kmetič s svojo predpotopno »mašino za denar« na skednju, ki je stal lani pred poroto.

Med aretovanci te čedne gosposke družbe v Parizu je tudi neki tajinstveni mož, ki ga policija na noben način ni hotela novinarjem izdati. Celo v knjigo aretovancev na policijskem komisariatu so vpisali kot označilo za to osebo le X. Toda pariški reporterji niso kar si bo di!

Po trudapolnem stikanju in vohanju so iztaknili pravo ime te misteriozne ikaste osebe, osumljeni gospod se zove markiz Louis Lefevre de la Houpliere, pustolovec čudovito pisane preteklosti.

Markiz de la Houpliere je star znanec vele mestnih policij. Leta 1909. ga je zgrabila londonska roka pravice baš ko je prodajal neke ukradene papirje, vredne 27.000 frankov. Takrat je bil Houpliere bankir v Parizu. Nekega dne mu je bil predstavljen angleški bogataš sir Cosselari, ki se je pečal z nakupovanjem dragocenih prstanov. Dogovorila sta se za neko kupčijo, ki bi jo imela izvršiti v Londonu. Prišedšemu v London se je pa pripetilo Houplierju nekaj nepričakovane. Njegov spremljevalec sir Cosselari se je v trenutku spremenil v monsieur-ja Cossel — tajnega agenta pariške policije, ki je aretiral Houplierja in mu zaplenil kovčeg, nabasan z ukradenimi papirji. Že tokrat so ugotovili v Londonu in Parizu, da je Houpliere po glavar mednarodne lopovske družbe. Ko je odsedel večletno kazen, je Houpliere nadaljeval po Franciji in sosednjih državah svoj posel nemoteno in je vsa njegova družba spravila tekom let v promeh nič manj kakor 20 milijonov ponarejenih vrednostnih papirjev. Moža pa so našli že drugič in ga obsodili na pet let težke ječe. Tudi to je prestal. In sedaj ga imajo v pesti tletič, da ugotovijo, kake »funkcije« je opravil v Blumensteinovi družbi...

Mačka z leseno protezo

Kopališče Atlantic City pri Newyorku je izgubilo te dni po poročilih listov svojo največjo senzacijo. To je bila pač nedvomno edina na svetu živeča mačka — z leseno protezo na eni nogi. Znameniti mački so dali ime Nataniel in je nosila celi dve leti pravo protezo iz lesa in kavčuka. Pred dvema letoma so ji morali namreč po neki nezgodi odrezati levo sprednjo nogo. Lastnica Nataniela gospa Jenny Bartolman, ki je za vsako ceno hotela rešiti svoji štirinogati ljubljenci življenje, se je po nezgodi Nataniela odločila, da oskrbi mački primerno protezo. Poklicala je nekega spretnega ortopeda, ki je malo poprej napravil v Londonu protezo tudi nekemu psu. In stvar se je res popolnoma posrečila. Nataniel se je namreč kmalu popolnoma privadil na leseno nogo in je kljub temu ravno tako marljivo zalezoval in lovil miši, kakor poprej, ko je imel še štiri noge zdrave.

Zlata poroka indijskega maharadže.

Maharadža iz Kapurtale, drugi indijski delegat Društva narodov in znana osebnost v evropski javnosti, bo prihodnji teden proslavil zlato poroko. Njegova soproga je bivša španska plesalka Anita Delgani, radi katere so mu domačini več let marsikaj očitali in se izogibali verolomnemu maharadži. Po dolgih letih zakonske sreče pa mu vsi priznavajo, da si ni mogel izbrati boljše žene. Iz Alahabada poročajo, da se bo zlata poroka maharadže praznovala na tako svečan način, da jo bo prištevati med največje prireditve v Indiji. Pirovanje bo trajalo sedem dni in sedem noči. Doslej je na banket povabljenih 2000 oseb, ki se bodo zbrale v plemiškem dvoru. Pozvani so tudi indijski podkralji, vrhovni poveljnik indijske armade, guvernerji in predstavniki tujih držav. Maharadža je organizatorjem proslave izjavil, da mu ni nobena cena previsoka za čim dostojnejšo in svečanejšo proslavo dolgega in srečnega zakona.

Zlatniki iz sedmega in osmega stoletja.

V Ankoni so pri izkopavanjih v pristanišču poleg bivše sladkorne rafinerije našli večje količine zlatega barja, o katerem se domneva da izvira iz sedmega oziroma osmega stoletja.

Potovanje v negotovost

Sledeči, nedvomo izredno nenavaden dogodek se je dogodil pred kratkim v Parizu. Pri blagajniškem oknu na kolodvoru se je zgledal neznan gospod in nagovoril uradnico z besedami: »Predraga gospica! Kupiti hočem lepo vilo, pa ne vem kje. Prepuščam odločitev Vam!« Uradnica, vedno polna humorja, je izročila neznanecu vozno karto za neki kraj, zelo oddaljen od Pariza. Naslednjega dne se je neznanec zopet vrnil v Pariz in se znova pojavil pred blagajniškim oknom na kolodvoru. »Ali mi niste Vi, gospodična izročili vozno karto za S.?« — »Seveda, to sem bila jaz! Kaj pa želite sedaj?« — »Prišel sem, da se Vam zahvalim. Vi ste namreč vzrok, da sem kupil divno vilo z nenavadno lepo okolico. Izredno srečen sem. Dovolite, da se Vam zahvalim.« In neznanec je potisnil pred uradnico kuverto z velikim bankovcem ter nato izginil. Uradnica je denar seveda obdržala, ker tudi ni vedela, komu naj bi ga vrnila.

Svatba bogatih Amerikancev.

V Pittsburgu v Zedinjenih državah se je nedavno vršila svatba Sare Mellon, hčerke ameriškega finančnega ministra z industrijalcem in trgovcem Alanom Scalse. Za svečanost je bil napravljen poseben paviljon, ki je veljal 100.000 dolarjev. Hodniki poslopja so bili okrašeni z umetniškimi slikami in dragocenimi preprogami. Sredi poslopja je bil napravljen baldahin iz najdražje svile, pod katerim sta novoporočenca sprejemala čestitke svojih prijateljev. Po svatbi se je vršilo ogledovanje poročnih darov, ki so bili razmeščeni v treh sobah in so reprezentirali vrednost pol milijona dolarjev. Na svatbo je bilo povabljenih nad tisoč gostov, stroški pa so znašali zopet nad pol milijona dolarjev. Miss Mellon je prinesla svojemu možu doto v znesku 50 milijonov dolarjev.

Ameriški kapital v Rusiji.

Med sovjetsko vlado in nekim ameriškim finančnikom je bila sklenjena pogodba, ki dovoljuje Američanu, da zgradi v Nakjevki v južni Rusiji veliko jeklarno. Obrati, ki bodo opremljeni z najmodernejšimi stroji, bodo stali nad 20 milijonov dolarjev. Podrobnosti glede finansiranja podjetja še niso določene. Ameriški finančni krogi računajo, da vlada ne bo dovolila, da se razpiše posojilo v take svrhe, temveč da bodo velikopotezen načrt finansirale nemške banke. V zvezi s projektom se omenja renski industrijalec Otto Wolf. United Steel Corporation, kateri je bila ureditev tovarne v prvi vrsti ponudena, je ponudbo odklonila, vendar je obljubila znatno vsoto za nabavo ameriškega jekla. Stroške za izvedbo načrta bi Rusija morala izplačati v šestih letih, nakar bi jeklarna postala docela državna last.

Toaleta avijatičarke.

Lord Copham, slavni angleški avijatik, ki je v letalu posetil že Avstralijo, je startal v Southamptonu na 20.000 milj dolgi polet preko Afrike. Na poti ga bo spremljala njegova soproga lady Copham. Soprog ji kot članu posadke ni dovolil, da vzame s seboj več kot 20—30 funtov prtljage. Edini težji predmet, ki ga je vzela v letalo, je pisalni stroj. »Rabim stroj — je pri odhodu dejala novinarjem — pisala bom dnevnik. Garderoba imam tako, da se lahko pojavim med divjaki, kakor tudi na svečanosti. Imam večerne toalete ter štiri popoldanske jahalne hlače, ki jih bom stalno nosila pod posebnim plaščem iz nepremokljivega gabardina.«

Detektiv in gola ženska.

V pristanišču Gdansk je detektiv pristaniške policije pri pregledovanju parnika »Curslack«, našel v kabini drugega strojnika dekletko, popolnoma nago, ki je ležala na postelji. Detektiv je pozval dekletko, da se pokrije in ga hotel zaslišati v svrhu ugotovitve identitete. Med tem je agent pregledoval ostale dele parnika. Predno se je vrnil, se je neznanca površno oblekla, zbežala iz kabine in se vrgla v morje. Na kopno so jo potegnili mrtvo. Nihče ni vedel o njej nobenih podatkov. Dekle je najverjetneje storilo samomor iz sramu in strahu. Zbalo se je škandala.

Prosveta

Kroemerjev trio v Mariboru

V sredo, 23. t. m. smo slišali v veliki kazinski dvorani Kroemerjev trio iz Gradca. Pianista, prof. Kroemerja poznamo že iz njegovih tukajšnjih nastopov, istotako violinista, koncertnega mojstra Michla. Baš radi tega je bil obisk tako povoljen, da je bila dvorana malodane razprodana. Vzpored je obsegal trio (op. 8), Mozartov trio b-dur in Juonov Brahmsov Trio-caprice op. 39.

Brahms spaja v svojih skladbah tako rekoč nordijsko resnobo z živahnostjo dunajske mentalitete. To se je lepo izražalo v tej skladbi, ki spada, čeravno datira iz prve dobe, dobe njegovega ustvarjanja, med njegova najbolj popularna dela. Arhitektonika je velikopotezna, v dispoziciji že mnogo bolj prosta, kakor pa pri predhodnikih, dunajskih klasičnih, kot kojih zastopnik je bil na drugem mestu vzoreda Mozart, s svojim triom. — Vsa polifonija, ki preveja in oživlja to skladbo, da isti neko veliko izraževalno moč ter nudi pianistu mnogo prilike, da dokazuje svoje umetniške kvalitete. Globoko zamišljen je osobito adagio-stavek, razigran in energičen pa finale-stavek. Uprav kot kontrast je učinkoval naslednji Mozart s svojo oblikovno uglajenostjo, preprostostjo in ljubkostjo. Ruskega skladatelja Juona še doslej nismo slišali na našem koncertnem odru. V oblikovnem oziru hodi po Brahmsovih potih, sicer pa je močno samosvoj in nacionalno opredeljen. Kakor Čajkovskij, spaja tudi on nekako vzhod z zahodom in to ga napravi zanimivega. Duhovito zamišljena je zasnova dela, ki naj bo v vsebinskem oziru odmev razpoloženja, v katerem je bil komponist pri čitanju romana Gösta Berling. švedske pisateljice Selme Lagerlöf. Uprav fascinujoči so barvni učinki, ki so nakopičeni v tej lepi in svojevrstni kompoziciji. Izvedba je zapustila globok utis. Glavna zasluga na uspehu gre pri tem pianistu, prof. Kroemerju, ki obvlada svoj instrument mojstersko in velikopotezno. Ko bi še čelist bolj stopil iz svoje rezerve in razvijal večjo tonsko moč, bi bilo to še bolj dvignilo plastiko in s tem celokupni učinek. Mesto običajnega uvodnega predavanja se je topot poskušalo podati pred proizvajanjem prve in tretje točke kratka oblikovna analiza z navedbo tematičnega gradiva in značilnosti, ki se nahajajo v dotični skladbi. S tem se utegne pospeševati umevanje težjih in obširnejih kompozicij. H. D.

Sport

Izredni občni zbor J. hazenskega saveza se bo vršil 16. decembra v Ljubljani. Sestavljena bodo nova pravila, ki jih je predelala sedanja uprava. Občni zbor bo najbrže zelo buren, ker je pričakovati, da bodo izenačeni očitki in kritizirani nedostatki, ki jih je bilo opaziti v našem hazenskem sportu. Ni izključeno, da se bo sedež saveza zopet prenesel iz Ljubljane, bodisi v Zagreb ali Beograd.

Termin za odigranje prvenstvenih nogometnih tekem.

Na svoji poslednji seji je sklenil JNS, da morajo biti prvenstvene tekme zaključene do 15. maja 1928. in do takrat ugotovljeni podsavezni prvaki. Zato se smejo pričeti prvenstvene tekme tokrat že s 1. januarjem.

Posebni vlak na olimpijado.

Udeležence prihodnjih olimpijskih tekmovalj v Amsterdamu, ki potujejo iz balkanskih držav, Avstrije in Madžarske, bo peljal na Nizozemsko posebni vlak, ki se bo sestavil dne 25. julija 1928. na Dunaju. Vrnil pa se bo ta vlak na Dunaj 14. avgusta.

Zmešnjava.

Zdravnik je poslal svojega slugo, da odnese nekemu bolniku škatljo praškov, istočasno pa nekemu prijatelju šest živih zajčkov, kakor mu jih je obljubil. Sluga ni dobro razumel ukaza in odnesel recept s praški in zajce bolniku. Lahko si mislite, kako je bil bolnik presenečen, ko je dobil z zajci vred tudi sledeči recept: »Popolnite dva do tri pred jedjo!

Maksim Gorki:

Otroška leta

47 Poslovenil dr. I. D.

»Brez ugovora, brez ugovora...«
»Omedlel je«, je rekla babica in me ponesla proti vratom.

Toda jaz nisem omedlel, le oči sem zaprl, in ko me je nesla po stopnicah gori, sem jo vprašal:

»Zakaj mi nisi nič povedala o tem?«

»Pusti — je že dobro, le molči!...«
»Sleparji ste!«

Položila me je na posteljo, zarila glavo v blazino, vztrepetala in zaplakala; njene rame so valovile sem in tja in s pridruženim glasom je mrmljala:

»Le jokaj... jokaj...«

Toda jaz nisem mogel jokati. V podstrešju je bilo hladno in mračno, tresel sem se, postelja se je zibala in je škripala, zelena staruha je stala pred mojimi očmi, potuhnul sem se kakor da bi bil zaspal in babica je odšla.

Po tanki strugi je enakomerno poteklo nekoliko pustih dni, mati je bila po zaroki nekam odšla, v hiši je bilo tesnobno tiho.

Nekega jutra je prišel ded z dletom v roki, stopil k oknu in začel odstranjevati zamazko od zimskih oken. Prišla je tudi babica s posodo vode in junjo in ded jo je vprašal:

»Kaj je, staruha?«
»Kaj naj bo?«
»Si vesela, ka-li?«

Odgovorila mu je tako, kakor meni na stopnicah:

»Pusti — je že dobro, molči!«

Te preproste besede pa so vendar imele poseben smisel, za njimi je bilo nekaj večjega, žalostnejšega, o čemer ni treba govoriti in kar vsi vedo.

Ko je ded pazno snel oknice, jih je odnesel iz sobe, babica je razpahnila okno — na vrtu je kričal škorec, čirikal so vrabci, opojni vonj odtajane zemlje se je razlil po sobi, modrikaste pečnice pri peči so pobledle, če si jih pogledal, te je spreletel mrz. Zlezel sem s postelje na tla.

»Ne hodi bos«, je rekla babica.

»Na vrt pojdem.«

»Ni še suho tam, počakaj še!«

Nisem je maral poslušati, že tudi gledati odrastle, mi je bilo neprijetno.

Na vrtu so se že prebile svetlo zelene konice mlade trave, na jablanah so se napihnil in pokali popki, prijetno je pozelenel mah na stehi Petrovne hiše, povsod je bilo mnogo

ptic, povsod vesel zvok, svež, vonjiv zrak je vel okrog glave. V jami, kjer si je bil prerezal vrat stric Peter, je ležala od snega pomečkana in potlačena trava, pogled nanjo ni bil lep, nič pomladnega ni bilo v njej, in vsa jama je bila zoprna. Z jezo sem začel poruvati, poteptati travo, odstraniti ostanke opeke in bruna, pospraviti vse, kar je umazano in nepotrebno, napraviti v jami snažno pribežališče zase, da bi živel v njej sam, brez odrastlih. Takoj sem se poprijel dela, ki me je kar naenkrat, dolgo in lepo zmotilo proč od vsega, kar se je dogajalo v hiši in bilo še zelo žalostno, pa z vsakim dnevom zahtevalo, da se zanimam zanje.

»Kaj si napihnil lice?« sta me izpraševali sedaj babica, sedaj mati. Bilo mi je nerodno, da sta me tako izpraševali, toda nisem se srdil nad njima, le vse tuje mi je začelo postajati v hiši. Pri obedu, večernem čaju in južini je čestokrat sedela tista zelena staruha, kakor gnil kol v starrem plotu. Oči je imela prišite k licu z nevidnimi nitkami, lahko so izstopale iz koščentih jam, dvigale so se zelo urno, videle vse, opazile vse, se dvigale proti stropu, kadar je govorila o Bogu, se nižale na lici, kadar je bila govorica o domačih stvarih. Njene obrvi so bile kakor iz otrobov in nekako prilepljene. Njeni goli, široki zobje so brezšumno razkosavali vse, kar je porinila v usta s smešno zavito roko, od katere je štrlel mezinček; pri ušesih sta se pregibali koščeni krogli, tudi uhlji so se premikali, gibale so se tudi zelene kocine na bradavici in polzele po žolti, zgrbančeni in protivno čisti koži. Bila je vsa tako snažna kakor njen sin, bilo bi neprijetno, nelepo, dotakniti se ju. Prve dni je vedno držala svojo mrtvo roko pred mojimi lici: od roke je prihajal duh po rumenem kazanskem milu in po kadilu, odvrčal sem se od nje in se ji odmikal.

Često je govorila sinu:
»Dečka je na vsak način treba zelo vzgajati, razumeš?«

Sin je pokorno sklonil glavo, mršil obrvi in molčal. In vsi so mršili obrvi pred to zeleno starko.

Sovražil sem to starko in njenega sina s silnim sovraštvom, in to čustvo mi je prineslo veliko udarcev. Nekeč je pri obedu, strašno zaobrnivši oči, rekla:

»Ah, Aljoška, zakaj tako hitiš jesti in še tako velike kose? Zadavil se boš, dragi!«

Potegnil sem kos iz ust, ga zopet nataknil na vilice in ji ga pomolil:

»Vzemite ga, če vam je hudo zanj...«

Mati me je potegnila izza mize in sramotno sem bil pregan na podstrešje; prišla je babica in se hohotala, pritiskajoč roko na usta:

»Oh, ti moj Bog! Nu, predrzen si, Kristus naj bo s teboj...«

Ni mi bilo všeč, da je pritiskala roko na usta, zbežal sem od nje, zlezal na streho hiše in dolgo sedel tam gori za dimnikom. Da, zelo me je bila volja, biti predrzen, govoriti vsem zle besede, in težko je bilo potlačiti to željo, toda prišlo je, da sem jo potlačil: nekoč sem namazal stola bodočega očima in nove babice z višnjevim klejem, in onadva sta se oba prilepila; to je bilo zelo smešno videti, toda potem, ko mi jih je bil ded naštel, je prišla k meni v podstrešje mati, me potegnila k sebi, me krepko stisnila s koleni in rekla:

»Poslušaj, — zakaj si hudoben? Ko bi ti vedel, kako bridko je to zame!«

Oči so se ji zalile s svetlimi solzami, prižela je mojo glavo k svojem licu, — to je bilo tako hudo, da bi bilo lepše, ko bi me bila udarila. Rekel sem ji, da nikoli več ne bom žalil Maksimovih, — le ne joče naj nikari.

»Da, da, je tiho rekla, »ni potrebno, da si tako predrzen! Glej, skoraj se poročiva, potem odideva v Moskvo, potem se bova vrnila in ti boš živel pri nožu. Jevgenij Vasiljevič je zelo dober in pameten, lepo ti bo pri njem. Učil se boš v gimnaziji, potem boš študent, tak, kakoršen je on sedaj, potem pa doktor. Kar boš hotel, učen človek je lahko kar hoče. Nu, pojdi sedaj, izprehodi se...«

Ta »potem«, ki ga je polagala enega k drugemu, se mi je zdel kakor stopnice, ki so peljale nekam daleč doli in proč od nje, v temo, v samoto, in take stopnice me niso veselile. Zelo sem želel, reči materi:

»Ne omoži se, prosim, jaz sam te bom živil!«

Toda nisem rekel tega. Vedno se je budilo v meni mnogo ljubeznivih misli do nje, povedati pa ji teh svojih misli nikoli nisem mogel.

Na vrtu so moja dela lepo napredovala; trave sem nekaj poplel, nekaj pa porezal, obložil rob jame, kjer je bila zemlja zdrknila, s kosi opeke, naredil iz njih široko klop, na kateri je bilo tudi ležati mogoče. Nabral sem mnogo barvastega stekla in črepinj od posod, jih z glino zmetal v špranje med opeko, — kadar je posijalo v jamo sonce, se je vse to mavričasto zalesketalo kakor v cerkvi.

»Dobro si si izmislil!« je rekel nekoč dedek, ko je ogledoval moje delo. Le ko si pulil travo, si pozabil na korenine. Čakaj, ti bom jaz prekopal zemljo z lopato, — pojdi, prinesi jo!«

Prinesel sem železno lopato, pljunil je na roke, pokašljaj in začel globoko z masno zemljo porivati z nogo lopato.

Pomeči proč korenine! Potem ti bom nasadil solčnih rož in malo, — lepo bo! Lepo...«

In nenadoma je, nagnivši se nad lopato, obmolknil, obrmtvel; gledal sem ga — iz njegovih malih oči, ki so bile umne kakor pri psu, so na gosto kapale na zemljo svetle solze.

(Dalle prihodnjič.)

Sledeče srečke drž. razredne loterije

kupljene v Zadrugi hranilnici r. z. z. o. z. v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 19, oziroma v upravi Večernika, Maribor, so bile izžrebane dne 21. novembra:

Din 4000 je zadela srečka 83.211.

Din 2000 pa srečka 99.503.

Po Din 500 pa so zadele naslednje št.:

14.138, 100.735, 15.458, 30.993, 30.980, 40.551, 53.428, 66.671, 91.785, 91.777, 91.735, 115.622, 115.685, 115.659, 8.008, 8.022, 9.764, 9.779, 9.712, 11.528, 11.532, 20.863, 20.851, 20.802, 23.480, 23.491, 47.763, 47.788, 59.305, 60.859, 70.256, 71.849, 83.278, 83.281, 86.390, 86.329, 86.307, 96.946, 110.168, 120.199, 120.176, 9.361, 9.385, 20.236, 20.205, 24.290, 24.230, 34.073, 34.046, 34.057, 34.024, 34.029, 58.033, 58.090, 58.048, 61.259, 61.270, 70.256, 71.849, 73.682, 73.666, 82.544, 99.538, 99.540, 110.747, 110.760, 110.796, 122.733, 122.769, 73.606, 9.782.

Beograd, 25. novembra.

Danes so bili izžrebani naslednji večji dobitki:

50.000 Din dobi srečka 99.014.

40.000 Din dobi srečka 111.092.

Po 30.000 Din dobita srečki 16.741 58.445.

Po 10.000 Din dobita srečki 56.027, 120.059.

Po 4.000 Din dobijo srečke: 17.200, 44.241, 53.294, 69.090, 73.327, 108.981.

Po 2.000 Din dobijo srečke: 2.175 3.076

3.948 7.182 9977 10.344 15.984 16829 17230

20.216 22.884 23.745 24.901 25.946 26.864

26.872 27.201 28.192 28.793 29.381 30.298

30.437 31.927 32.117 37.857 41.306 44.135

46.375 46.649 47.902 49.717 51.312 52.629

52.678 53.294 55.546 59.506 60.657 60.691

62.556 62.754 62.908 63.203 63.497 63.205

63.757 66.139 67.491 68.480 68.703 68.951

69.090 69.224 70.600 73.341 73.498 75.700

78.334, 79.496 79.902 82.668 85.583 86.163

86.306 79.356 86.624 87.108 88.200 89.147

94.614 96.512 97.488 97.568 98.672 98.956

100.452 102.195 103.013 105.129 105.178

106.287 106.575 104.129 107.745 110.332

113.733 115.142 117.657 117.722 123.690.

Beograd, 23. novembra.

Danes so bili izžrebani naslednji večji dobitki:

Dobitek 200.000 Din dobi srečka 9.149.

Po 10.000 Din dobijo srečke: 35.556 in 63.524.

Po 4000 Din dobijo srečke: 6.490 25.216 38.871 42.185 65.939.

Po 2000 Din dobijo srečke: 1.398 11.370 13.013 16.347 19.915 32.285 39.081 42.832 44.323 47.059 56.993 58.903 67.527 67.541 67.599 67.607 78.884 79.428 80.958 98.302 116.918 in 117.354.

Manufakturst.

ki bi rad takoj nastopil, išče službe. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Dobra moč«. — 1732

Telefonično 302

lahko naročite krvave, jetrne in pečene klobase z zeljem v »Mariborskem dvoru« in »Narodnem domu«. Prvovrstno vino. Oseł. 1740

Mlad volčji pes

se je zatekel vprašati: Wilsonova 20.

Oddam opremljene sobe

z električno razsvetljavo in posebnim vhodom. Vojašniška 18. 1738

Lep solnčen lokal

s stanovanjem in pritliklinami se odda s 1. decembrom v Studencih, Sokolska ulica šte. 6. Vprašati istotam! 1737

NOVO KNJIGARNO V MARIBORU

NA ALEKSANDROVI C. 13 JE OTVORILA TISK. ZADRUGA V LJUBLJANI

NOVA KNJIGARNA JE DOBRO ZALOŽENA S SLOVENSKIMI IN NEMŠKIMI LEPOSLOVNIMI IN POUČNIMI KNJIGAMI SPREJEMAJO SE NAROČILA NA RAZNE ČASOPISE IN REVJE

ZA MIKLAVŽA IN BOŽIČ PRIPOROČAMO VELIKO IZBIRO MLADINSKIH KNJIG S SLIKAMI

SVETOVNI PATENT „ZEPHIR“ Lesna trajno goreča peč z zračno kurjavo

z 10 kg drv ogreva sobo skozi 24 ur „ZEPHIR“, tvornica pečí Zastopstvo za Maribor železnica PINTER & LENARD

Spominjajte se CMD!

Restavracija Emeršič Aleksandrova cesta 18 V soboto zvečer prvovrsten

Koncert in pojedina dom. klobas

Za obilen obisk se priporoča restavracija. 1700

Pozor meščnal!

Na Koroški cesti šte. 3 se toči dalmatinsko vino iz Šibenika črno, belo in rdeče po 12 Din. 1739

Prvovrstno onduliranje

in rezanje „bubi frizure“ v higijenični brivnici Vjekoslav Gjurić Maribor, Jurčičeva ulica 9

KAVARNA JADRAN v soboto in nedeljo pri normalnih cenah KONCERT